

George G. Grabowicz: A Bibliography

KSENYA KIEBUZINSKI and NADIA ZAVOROTNA
with the assistance of YEVGENIY RUNKEVICH

I. Books and Articles

1969

1. “Від мітів до критики: Дещо про аналізу Рубчака та поезію Патриції Килини.” *Сучасність*, no. 5 (травень): 74–87.

Discussion of:

Рубчак, Богдан. “Міти чужинки.” *Сучасність*, 1968, no. 1 (січень): 10–29; no. 2 (лютий): 33–60.

Response:

Рубчак, Богдан. “Від ‘святих корів’ до творчого мислення: Агон з Григорієм Грабовичем.” *Сучасність*, 1969, no. 9 (вересень): 42–76.

1972

2. “Нові масштаби в поезії Павла Тичини.” *Сучасність*, no. 11 (листопад): 56–78. (Expanded Ukrainian translation of no. 3.)
3. “The Poetry of Reconstitution: Pavlo Tyčyna’s *V serci u mojim*.” Review of Павло Тичина, *В серці у моїм* (Київ: Дніпро, 1970). *Recenzija* 2, no. 2 (Spring): 3–29. (For expanded Ukrainian translation, see nos. 2, 85, and 118.)

1973

4. translator, author of introduction. *The Literary Work of Art: An Investigation on the Borderlines of Ontology, Logic, and Theory of Literature*. By Roman

Ingarden. Evanston, Ill.: Northwestern University Press. 415 pp. (introduction, xlv–lxx). (For Ukrainian translation of introduction, see no. 134.)

Reviews:

- Muller, Gari R. *Library Journal* 99, no. 10 (15 May 1974): 1390–92.
Choice: Current Reviews for Academic Libraries 11, no. 7 (September 1974): 960–61.
 Khatchadourian, Haig. *Journal of Aesthetics and Art Criticism* 33, no. 2 (Winter 1974): 217–20.
 Hoffman, Michael J. “Themes, Topics, Criticism.” *American Literary Scholarship: An Annual*, 1974, 422–23.
 C. F. B. *Review of Metaphysics* 28, no. 3 (March 1975): 555–56.
 Collins, James. “Annual Survey of Philosophy 1974.” *Cross Currents* 25, no. 1 (Spring 1975): 82–83.
 Smith, Barry. *Journal of the British Society for Phenomenology* 6, no. 2 (May 1975): 141–44.
 Gelley, Alexander. *Books Abroad* 49, no. 3 (Summer 1975): 614.
 McCormick, Peter. *Dialogue: Canadian Philosophical Review* 15, no. 3 (September 1976): 511–15.

5. Review of Роман Кирчів, *Український фольклор у польській літературі (період романтизму)* (Київ: Наукова думка, 1971). *Recenzija* 3, no. 2 (Spring): 3–18.

1975

6. “Samuel Twardowski’s *Wojna domowa*: Literary Context and Aspects of Genre.” In *For Wiktor Weintraub: Essays in Polish Literature, Language, and History Presented on the Occasion of His 65th Birthday*, edited by Victor Erlich, Roman Jakobson, Czesław Miłosz, Riccardo Picchio, Alexander M. Schenker, and Edward Stankiewicz, 169–87. The Hague: Mouton. (For Ukrainian translation, see nos. 85 and 118.)

1976

7. “Сергій Єфремов як історик українського письменства.” *Сучасність*, no. 10 (жовтень): 52–61. (For reprint, see nos. 85 and 118.)

1977

8. “Тучына’s Černihiv.” *Harvard Ukrainian Studies* 1, no. 1 (March): 79–113. (For Ukrainian translation, see nos. 78, 85, and 118.)

9. "Toward a History of Ukrainian Literature." *Harvard Ukrainian Studies* 1, no. 4 (December): 407–523. (For reprint, see no. 17; for revised Ukrainian translation, see nos. 85 and 118.)

Discussion of:

Čyževs'kyj, Dmytro. *A History of Ukrainian Literature: From the 11th to the End of the 19th Century*. Translated by Dolly Ferguson, Doreen Gorsline, and Ulana Petyk. Foreword by George S. N. Luckyj. Littleton, Colo.: Ukrainian Academic Press, 1975.

1978

10. "A Decade of Tyčyniana." Review article. *Harvard Ukrainian Studies* 2, no. 1 (March): 119–29.

1979

11. "New Directions in Ukrainian Poetry in the United States." In *The Ukrainian Experience in the United States: A Symposium*, edited by Paul R. Magocsi, 156–78. Cambridge, Mass.: Harvard Ukrainian Research Institute.
12. "До питання глибинних структур у творчості Шевченка." *Сучасність*, no. 5 (травень): 95–108. (Ukrainian translation of no. 13.)

1980

13. "A Consideration of the Deep Structures in Shevchenko's Works." In *Shevchenko and the Critics, 1861–1980*, edited by George S. N. Luckyj, 481–96. Toronto: University of Toronto Press. (For Ukrainian translation, see no. 12.)
14. "The History of Polish-Ukrainian Literary Relations: A Literary and Cultural Perspective." In *Poland and Ukraine: Past and Present*, edited by Peter J. Potichnyj, 107–31. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies. (For Ukrainian translation, see nos. 85 and 118.)
15. "The Nexus of the Wake: Ševčenko's *Trizna*." In "Eucharisterion: Essays Presented to Omeljjan Pritsak on His Sixtieth Birthday by His Colleagues and Students," edited by Ihor Ševčenko and Frank E. Sysyn, special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 3–4, pt. 1 (1979–1980): 320–47. (For Ukrainian translation, see nos. 100 and 175.)

Review:

Антонович, Марко. "Ювілейне видання ГУРІ." *Український історик* 19, no. 1–2 (1982): 94–102.

Discussion:

Plytzkyj, Oleh S. "Rape in Taras Shevchenko's *Trizna*: Textual Fact or Theoretical Fiction?" *Journal of Ukrainian Studies* 25, no. 1–2 (Summer–Winter 2000): 3–17.

16. "По дорозі в літературу." Рецензія на кн.: Зіновій Бережан, *На окраїнах ночі: Вибрані тексти*, упорядкували Ігор Костецький та Богдан Бойчук (Штутгарт: На горі, 1977). *Сучасність*, no. 4 (квітень): 120–32.

1981

17. *Toward a History of Ukrainian Literature*. Cambridge, Mass.: Harvard Ukrainian Research Institute. 101 pp. (Revised version of no. 9; for revised Ukrainian translation, see nos. 85, 118, and 159 [excerpt only].)

Reviews:

Plytzkyj, Oleh S. *Russian Review* 41, no. 4 (October 1982): 523–24.

Tarnawsky, Marta. *World Literature Today* 57, no. 1 (Winter 1983): 134–35.

Pavlyshyn, Marko. *Journal of Ukrainian Studies* 9, no. 1 (Summer 1984): 100–106. Ukrainian translation: Павлишин, Марко. "До історії української літератури Григорія Грабовича." У кн.: *Канон та іконостас*, 308–15. Київ: Час, 1997.

18. "Value and Valuation in the Phenomenological Theory of Roman Ingarden." In *AXIA Davis Symposium on Literary Evaluation*, edited by Karl Menges and Daniel Rancour-Laferriere, 22–34. Stuttgart: Akademischer Verlag H.-D. Heinz. (For Ukrainian translation, see no. 134.)
19. "Three Perspectives on the Cossack Past: Gogol', Ševčenko, Kuliš." *Harvard Ukrainian Studies* 5, no. 2 (June): 171–94.
20. "Some Further Observations on 'Non-Historical' Nations and 'Incomplete' Literatures: A Reply." *Harvard Ukrainian Studies* 5, no. 3 (September): 369–88. (For Ukrainian translation, see nos. 85 and 118.)

Discussion of:

Rudnytsky, Ivan L. "Observations on the Problem of 'Historical' and 'Non-Historical' Nations." *Harvard Ukrainian Studies* 5, no. 3 (September 1981): 358–68.

1982

21. *The Poet as Mythmaker: A Study of Symbolic Meaning in Taras Ševčenko*. Cambridge, Mass.: Harvard Ukrainian Research Institute. xiv, 175 pp. (For Ukrainian translations, see nos. 29, 33, and 39 [excerpts]; 48 and 90 [complete].)

Reviews:

- Luckyj, George S. N. *Journal of Ukrainian Studies* 7, no. 2 (Fall 1982): 100–102.
- Matejka, Ladislav. *Harvard Ukrainian Studies* 6, no. 4 (December 1982): 533–36.
- Barnstead, John, A. *Russian Review* 42, no. 2 (April 1983): 230–31.
- McMillan, Arnold. “The Ukraine as Utopia.” *Times Literary Supplement*, no. 4181, 20 May 1983, 525.
- Rudnytzky, Leonid. *Polish Review* 28, no. 3 (1983): 95–97.
- Bennett, Virginia. *Slavic and East European Journal* 27, no. 3 (Autumn 1983): 396–97.
- Swoboda, Victor. *Modern Language Review* 78, no. 4 (October 1983): 1005–6.
- Bahrij-Pikulyk, Romana. *Canadian Slavonic Papers* 25, no. 4 (December 1983): 600–601.
- Fizer, John. “Mythmaking: A Redundancy of the Pre-Existent Structures or a Bricolage of the Creative Act?” *Poetics Today* 4, no. 4 (1983): 795–801.
- Tarnawsky, M. *World Literature Today* 58, no. 1 (Winter 1984): 133.
- Naydan, Michael M. *Studies in Romanticism* 23, no. 2 (Summer 1984): 285–89.
- Onyshkevych, Larissa M. L. *Slavic Review* 43, no. 2 (Summer 1984): 354–55.
- Антонович, Марко. “Нова невдала концепція.” *Український історик* 22, no. 1–4 (1985): 221–27. Reprinted as “Гарвардська невдала концепція шевченкознавства (Аналіз пр. Г. Грабовича ‘Шевченко як міфотворець.’ – Кембрідж, 1982. – 212 с.)” У кн.: *Збірка наукових праць на пошану відомого вченого, історика-українознавця, академіка Української Могиллянсько-Мазепинської Академії наук (м. Оттава, Канада) Ярослава Івановича Дзири, спеціальний випуск, Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії і методики*, no. 8–9, част. 2 (2002): 314–23.
- Білий, О. В., Бородін, В. С. “Поетичний символ і можновладдя історії (З приводу деяких антиісторичних концепцій).” *Радянське літературознавство*, 1985, no. 8 (серпень): 39–48.

Discussion:

Дубович, Гриць. “Пилип з конопель.” *Українські вісті*, no. 49, 18 грудня 1983, 5.

Боберський, Я. “Шевченко, якого не знаємо і не хочемо знати.” *Голос Лемківщини* 21, no. 3 (березень 1984): 1.

В. Д. “Схаменіться, будьте люди, бо лихо вам буде!” *Гомін України*, no. 11, 14 березня 1984, 6, 8.

Н. Н. “Шевченківська Наукова Конференція НТШ у Канаді.” *Свобода*, no. 79, 27 квітня 1984, 7–8.

“George G. G. and the Mythmakers (or G.G.G. and the S.S.S.)” *Student* 16, no. 81 (March/April 1984): 12.

Процик, Роман. “Критика чи наклеп?” *Америка*, no. 105, 26 червня 1984, 3; no. 106, 27 червня 1984, 2–3. Reprinted in *Народна воля*, no. 29, 19 липня 1984, 2–3.

Response:

Мельник, М. “Критика, наклеп, чи сервілізм?” *Національна трибуна*, no. 36, 9 вересня 1984, 2.

Н. Н. “Шевченко-немітотворець.” *Свобода*, no. 64, 4 квітня 1985, 3.

Шумський, Святополк. “Чи Тарас Шевченко був справді ‘творцем мітів’?” *Українські вісті*, no. 14, 7 квітня 1985; no. 15, 14 квітня 1985.

“Наукові доповіді проф. Яр. Рудницького в Європі.” *Свобода*, no. 120, 26 червня 1985, 1, 4.

Залізняк, В. “Який шлях українського Гарварду?” *Національна трибуна*, no. 44, 10 листопада 1985, 4.

“Ще про ‘рідну’ і ‘чужу’ науку.” *Українські вісті*, 19 січня 1986.

“Шевченко, що з’єднує націю.” *Свобода*, no. 45, 8 березня 1986, 2.

Responses:

Тарнавська, Марта. “Проти цькування.” *Свобода*, no. 75, 22 квітня 1986, 2.

Кузьменко, Світлана. “Дякувати Богові, що ми ще маємо привілей висловити свою думку.” *Свобода*, no. 114, 18 червня 1986, 2.

Добрянський, Михайло Демкович. “Гарвардський проєкт.” *Наш голос* 18, no. 6 (червень 1986): 101–4.

Response:

Волянський, Олег М. “Чи справді ‘продукт організованої змови.’” *Наш голос* 18, no. 8 (серпень 1986): 152–55; no. 9 (вересень 1986): 165–66. Reprinted in *Українські вісті*, no. 33, 7 вересня 1986, 2–3; no. 34, 14 вересня 1986.

Response:

Харчун, Ярослав. Лист до редакції. *Українські вісті*, [no. 38], 12 жовтня 1986, 6.

- Добрянський, Михайло Демкович. “Обороняю книжку Грабовича.” *Українські вісті*, 23 серпня 1987; 30 серпня 1987; 6 вересня 1987; 13 вересня 1987; 20 вересня 1987; 27 вересня 1987.
- Залізник, В. П. “Паразитизм.” *Національна трибуна*, no. 27, 6 липня 1986, 2.
- Загородецький, П. В. “Шевченко—володар душі нації.” *Національна трибуна*, no. 10, 8 березня 1987, 1, 4.
- Помірко, Роман. “На чужому коні, або як українська громада висиджує зозуліні яйця.” *Національна трибуна*, no. 9, 28 лютого 1988, 2.
- Стебельська, Аріядна. “Шевченкове безсмертя.” У кн.: *Збірник наукових праць Канадського НТШ*, т. 33, 171–77. Торонто: Гомін України, 1993. Reprinted in *Літературна Україна*, no. 10–11, 24 лютого 1994, 1–2.

22. “Continuity and Discontinuity in the Poetry of Pavlo Tychyna.” In *East European Literature: Selected Papers from the Second World Congress for Soviet and East European Studies*, edited by Evelyn Bristol, 13–22. Berkeley: Berkeley Slavic Specialties.

1983

23. “Between History and Myth: Perceptions of the Cossack Past in Polish, Russian and Ukrainian Romantic Literature.” In *American Contributions to the Ninth International Congress of Slavists: Kiev, September 1983*, vol. 2, *Literature, Poetics, History*, edited by Paul Debreczeny, 173–88. Columbus, Ohio: Slavica.

1985

24. contributor. *Handbook of Russian Literature*. Edited by Victor Terras. New Haven: Yale University Press.

- “Grebénka, Evgény (Ukr. Hrebinka, Jevhen; 1812–48),” 183–84.
- “Kiev Academy (traditionally: Kiev Mohyla Academy),” 225.
- “Kostomárov, Nikolái Ivánovich (Ukr. Mykola Ivanovyč; 1817–85),” 233.
- “Kulíš, Panteleimon Aleksándrovich (1819–97),” 237–38.
- “Kvítka, Grigóry Fyódorovich (Ukr. Hryhorij Fedorovyč, pen name Hryc’ko Osnov’janenko, 1778–1843),” 240–41.
- “Narézhny, Vasíly Trofimovich (1780–1825),” 292–93.

- “Prokopóvich, Feofán (Prokopovyč, Teofan; 1681–1736),” 353.
 “Rostóvsky, St. Dimítiry (in Ukrainian: Danylo Savyč Tuptalo; 1651–1709),” 376–77.
 “Smotrítsky (Ukrainian: Smotryc´kyj), Meléty (Christian name: Maksym; 1577 or 1579–1633),” 429.
 “Ukrainian Elements in Russian Literature,” 493–96.

1986

25. “The Voices of Ukrainian Emigre Poetry.” *Canadian Slavonic Papers* 28, no. 2 (June): 157–73. (For Ukrainian translation, see nos. 85 and 118.)
26. “Велика література.” *Сучасність*, no. 7–8 (липень–серпень): 46–80. (Ukrainian translation of no. 53; for expanded version, see nos. 61 and 118.)

Discussion:

Бедрій, А. “Політична провокація на сторінках ‘Сучасности.’” *Шлях перемоги*, 23 листопада 1986, 2.

1987

27. “Mit Ukrainy w ‘Śnie srebrnym Salomei.’” *Przekład Elżbiety Jamrozik. Pamiętnik Literacki* 78, no. 2, 23–60. (Polish translation of last part of chapter 6 from “The History and Myth of the Ukraine in Polish and Russian Romantic Literature.” Ph.D. diss., Harvard University, 1975.)

1988

28. “The Jewish Theme in Nineteenth- and Early Twentieth-Century Ukrainian Literature.” In *Ukrainian-Jewish Relations in Historical Perspective*, edited by Peter J. Potichnyj and Howard Astor, 327–42. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies. (2nd ed., 1990; 3rd ed., 2010.) (For Polish translation, see no. 74; for Ukrainian translation, see nos. 85 and 118.)
29. “Поет як міфотворець: Дослідження семантики символів у Тараса Шевченка; Уривки з книги.” З англійської переклала Соломія Павличко. *Всесвіт*, no. 5 (травень): 147–57. (Ukrainian translation of excerpts of no. 21.)

Discussion:

Жулинський, Микола. “‘Міфологічний’ метод Джорджа Грабовича.” *Всесвіт*, 1988, no. 5 (травень): 157–58.

1989

30. "Province to Nation: Nineteenth-Century Ukrainian Literature as a Paradigm of the National Revival." In special issue on the Soviet Bloc, edited by George Thomas, *Canadian Review of Studies in Nationalism* 16, no. 1–2, 117–32.
31. "The Question of Authority in Ivan Vyšens'kyj: A Dialectics of Absence." In "Proceedings of the International Congress Commemorating the Millennium of Christianity in Rus'-Ukraine," edited by Omeljan Pritsak and Ihor Ševčenko, with the assistance of Miroslav Labunka, special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 12–13 (1988–1989): 781–94. (For Ukrainian translation, see nos. 45, 85, and 118.)
32. "Ukraine and the Ukrainian Diaspora in the Era of Glasnost." In *Echoes of Glasnost in Soviet Ukraine*, edited by Romana M. Bahry, 113–22. North York, Ont.: Cactus University Publications. (Reprint of no. 185.)
33. "Поет як міфотворець: Дослідження семантики символів у Тараса Шевченка." *В сім'ї вольній, новій: Шевченківський збірник*, вип. 5, 133–46. (Ukrainian translation of excerpt of no. 21.)

Discussion:

Павличко, Соломія. "Про дослідження Джорджа Грабовича." *В сім'ї вольній, новій: Шевченківський збірник*, вип. 5 (1989): 146–47.

34. "Із проблематики символічної автобіографії у Міцкевича і Шевченка." *Радянське літературознавство*, no. 3 (березень): 27–35. (For reprint, see nos. 35, 100, and 175.)
35. "Із проблематики символічної автобіографії у Міцкевича і Шевченка." У кн.: *В літопис шани і любові, упорядники Л. Д. Зінчук і В. Е. Судак*, 51–63. Київ: Київський державний університет. (Reprint of no. 34; reprinted in nos. 100 and 175.)
36. "До питання величі Шевченка: Самозображення поета." *Сучасність*, no. 5 (травень): 176–86. (For reprint see no. 50.)
37. "Автобіографія—омана чи сповідь?" *Київ*, no. 8 (серпень): 98–101.
38. "Теоретичні проблеми українського літературознавства." *Радянське літературознавство*, no. 10 (жовтень): 37–41. (For reprint see nos. 85 and 118.)

Introduced by:

Павличко, Соломія. “На шляхах діалогу.” *Радянське літературознавство*, 1989, no. 10 (жовтень): 36–37.

39. “Нещасливі коханці.” Переклад і вступні зауваги Соломії Павличко. *Україна*, no. 47, 19 листопада, 4–5. (Ukrainian translation of excerpt of no. 21.)

1990

40. “Pavlo Tychyna (1891–1967).” In *European Writers*, edited by W. T. H. Jackson, George Stade, and Jacques Barzun, vol. 10, *The Twentieth Century: Yevgeny Zamyatin to Pär Lagerkvist*, edited by George Stade, 1651–76. New York: Charles Scribner’s Sons.
41. “Self-Definition and Decentering: Ševčenko’s ‘Xiba samomu napysat’ and the Question of Writing.” In “Adelphotes: A Tribute to Omeljjan Pritsak by His Students,” edited by Frank E. Sysyn, with the assistance of Kathryn Dodgson Taylor, special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 14, no. 3–4 (December): 313–42. (For Ukrainian translation, see nos. 93, 100, and 175.)
42. “Восприятие Т. Шевченко и развитие украинского национального сознания в XIX в.” В кн.: *Славянские и балканские культуры XVIII–XIX вв.: Советско-американский симпозиум*, ответственный редактор В. И. Злыднев, 144–56. Москва: Академия наук СССР, Институт славяноведения и балканистики.
43. “Іван Франко і Адам Міцкевич.” У кн.: *Іван Франко і світова культура: Матеріали міжнародного симпозиуму ЮНЕСКО (Львів, 11–15 вересня 1986 р.)*, кн. 1, 135–41. Київ: Наукова думка. (For reprint, see no. 134.)
44. “Функції жанру і стилю у становленні нової української літератури.” *Записки Наукового товариства імені Шевченка (Львів)* 221:13–20. (For reprint, see nos. 85 and 118.)
45. “Авторство і авторитет у Івана Вишенського: Діалектика відсутності.” *Слово і час*, no. 6 (червень): 45–53. (Ukrainian translation of no. 31; for reprint see nos. 85 and 118.)
46. “Першочергові завдання Міжнародної асоціації українців.” *Вісник Міжнародної асоціації українців*, no. 1, 10–12.

Interview:

47. “‘Здесь становится намного интереснее...’: Председатель американской ассоциации славистов.” Беседа вел Юрий Покальчук. *Дружба народов*, no. 3, 255–58.

1991

48. *Шевченко як міфотворець: Семантика символів у творчості поета*. Переклад з англійської Соломії Павличко; післяслово Григорія Грабовича. Київ: Радянський письменник. 210 с. (Ukrainian translation of no. 21; for second, revised edition, see no. 90.)

Reviews:

- Кадигроб, О. О. “Книга Г. Грабовича ‘Шевченко як міфотворець’: Спроба розширеної анотації.” У кн.: *Ритуально-міфологічний підхід до інтерпретації літературного тексту: Збірник наукових праць*, редактор Л. М. Мельник, 233–44. Київ: Інститут системних досліджень освіти, 1995.
- Діброва, Володимир. “Поет як структура рідної стихії.” *Сучасність*, 1997, no. 7–8 (липень–серпень): 52–86.
- Наливайко, Дмитро. “Європейський контекст для українського романтика.” *Критика* 3, no. 5 (травень 1999): 19–21.

Discussion:

- “14 січня 1992 р. в Інституті літератури відбулася презентація книжки Григорія Грабовича ‘Шевченко як міфотворець’...” *Слово і час*, 1992, no. 4 (квітень): 70.
- “‘Пророк’ тобто творець міфа...” *Український театр*, 1992, no. 3, 28.
- Мейзерська, Т. С. “Т. Шевченко між міфом та історією.” У кн.: *XXX наукова Шевченківська конференція, 27–30 квітня 1993 р.: Тези і матеріали*, редактори В. С. Бородін і С. В. Мишанич, 13–16. Донецьк: Донецький державний університет, 1993.
- Дзира, Ярослав. “Поетичне слово генія: Історична основа чи міфологічне тло?” *Літературна Україна*, no. 20–21, 23 травня 1996, 4.

Response:

- Павличко, Соломія. “Чи потребує захисту Шевченко.” *Літературна Україна*, no. 25, 18 липня 1996, 8.
- Козін, Олексій. “Не ганьбіть нашу святиню!” *Київ*, 1997, no. 9–10 (вересень–жовтень): 8–9.

Discussed in monographs:

- Забужко, Оксана. *Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу*. Київ: Абрис, 1997. 142 с.
- Мейзерська Т. С. *Проблеми індивідуальної міфології: Міфотворчість Шевченка*. Одеса: Астропринт, 1997. 127 с.
- Гриценко, Олександр. *Своя мудрість: Національні міфології та громадська релігія в Україні*. Київ: Український центр культурних досліджень, 1998. 183 с.
- Іванишин, Петро. *Вульгарний неоміфологізм: Від інтерпретації до фальсифікації Т. Шевченка*. Дрогобич: Відродження, 2001. 173 с.
- Шевчук, Валерій. *“Personae verbum” (Слово іпостасне): Розмисел*. Київ: Твім інтер, 2001. 261 с.
- Koschmal, Walter. *Taras Ševčenko: Die vergessene Dichter-Ikone*. Sagners Slavistische Sammlung, edited by Peter Rehder, vol. 35. Munich: Otto Sagner, 2014. 267 pp.
49. “Ukraina.” [w:] *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, redakcja Józef Bachórz i Alina Kowalczykowa, 977–81. Wrocław: Zakład narodowy im. Ossolińskich.
50. “До питання величі Шевченка: Самозображення поета.” У кн.: *Світи Тараса Шевченка: Збірник статей до 175-річчя з дня народження поета*, редактори Лариса М. Л. Залеська Онишкевич, Леонід Рудницький, Богдан Певний і Тарас Гунчак, спеціальний випуск, *Записки Наукового товариства ім. Шевченка* (Нью-Йорк) 214:277–87. (Reprint of no. 36.)
51. “Commentary: Exorcising Ukrainian Modernism.” *Harvard Ukrainian Studies* 15, no. 3–4 (December): 273–83. (For Ukrainian translation, see nos. 83, 85, and 118.)

Discussion of:

Struk, Danylo Husar, Oleh S. Ilnytzkyj, and Maxim Tarnawsky. “Discussion: Ukrainian Modernism.” *Harvard Ukrainian Studies* 15, no. 3–4 (December 1991): 245–72.

Response:

Struk, Danylo Husar, Oleh S. Ilnytzkyj, and Maxim Tarnawsky. *Harvard Ukrainian Studies* 15, no. 3–4 (December 1991): 284–88.

1992

52. “Гарвардські українознавчі студії: 1977–1991.” Передмова до кн. *Гарвардські українознавчі студії: Показчик до томів I–XV (1977–1991)*, 9–14. Уклали Кетрін Додгсон Тейлор і Зоя Борисюк. Науково-довідкові видання з історії України 19. Київ: Інститут української археографії Академії наук України / Cambridge, Mass.: Ukrainian Research Institute, Harvard University.
53. “A Great Literature.” In *The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II*, edited by Wsevolod W. Isajiw, Yury Boshyk, and Roman Senkus, 240–68. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, University of Alberta. (For Ukrainian translation, see no. 26; for expanded translation, see nos. 61 and 118.)
54. “Ukrainian-Russian Literary Relations in the Nineteenth Century: A Formulation of the Problem.” In *Ukraine and Russia in Their Historical Encounter*, edited by Peter J. Potichnyj, Marc Raeff, Jaroslaw Pelenski, and Gleb N. Žekulin, 214–44. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, University of Alberta. (For Ukrainian translation, see nos. 85 and 118.)
55. “The Wages of Colonialism and the Pitfalls of Post-Colonialism.” In *Ukraine in the 1990s: Proceedings of the First Conference of the Ukrainian Studies Association of Australia, Monash University, 24–26 January 1992*, edited by Marko Pavlyshyn and J. E. M. Clarke, 27–37. Melbourne: Monash University Slavic Section. (For Ukrainian translation, see no. 56.)
56. “Плоди колоніалізму та пастки постколоніалізму.” Переклад Мар’яни Прокопович. *Сучасність*, no. 7 (липень): 57–63. (Ukrainian translation of no. 55.)
57. “Питання кризи й перелому в самоусвідомленні української літератури.” *Слово і час*, no. 1 (січень): 38–44. (Reprint of no. 190; reprinted in nos. 75, 85, and 118.)
58. “Наука і незалежність.” *Всесвіт*, no. 10 (жовтень): 165–70. (For reprint, see no. 198.)
59. “Шевченко, якого не знаємо.” *Сучасність*, no. 11 (листопад): 100–112. (For reprint with minor revisions, see nos. 69, 100, and 175; for abridged reprint of first section, see no. 63.)

Interview:

60. “Jest Chrystus i jest Judasz—i to całkiem realnie...: Rozmowy o literaturze ukraińskiej.” Rozmawiała Agnieszka Korniejenko. *Dekada literacka*, no. 9, 6–7; no. 10, 6–7.

1993

61. *У пошуках великої літератури*. Київ: Інститут української археографії АН України. 54 с. (Expanded Ukrainian translation of no. 53; for reprint, see no. 118.)
62. “Ukrainian poetry.” In *The New Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics*, edited by Alex Preminger and T. V. F. Brogan, 1334–37. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
63. “Шевченко, якого не знаємо.” *Наше слово* (Варшава), 7 березня, 1, 3. (Abridged reprint of first section of no. 59.)
64. “Грані міфічного: Образ України в польському й українському романтизмі.” *Арка: Український щоквартальний часопис культури, мистецтва, літератури, науки*, no. 1–2 (вересень–листопад): 8–16. (For reprint, see nos. 85 and 118.)
65. “Між словом і схемою (У пошуках Шевченкового тексту).” *Сучасність*, no. 11 (листопад): 105–27; no. 12 (грудень): 145–53. (For reprint, see nos. 72, 100, and 175.)

Discussion:

- Коцюбинська, Михайлина. “‘Неначе цвяшок, в серце вбитий...’: Читаючи статтю Григорія Грабовича ‘Між словом і схемою.’” *Сучасність*, 1994, no. 7–8 (липень–серпень): 196–200.
66. “Insight and Blindness in the Reception of Ševčenko: The Case of Kostomarov.” *Harvard Ukrainian Studies* 17, no. 3–4 (December): 279–340. (For Ukrainian translation, see no. 86.)

Interview:

67. “Сучасні проблеми україністики.” Розмову вела Лідія Лихач. *Родовід*, no. 5, 3–6.

1994

68. “Формування української національної свідомості і питання польських впливів.” In *Belarus, Lithuania, Poland, Ukraine: The Foundations of Historical and Cultural Traditions in East Central Europe; International Conference, Rome, 28 April–6 May 1990*, edited by Jerzy Kłoczowski, Jarosław Pelenski, Marian Radwan, Jan Skarbek, and Stefan Wylężek, 19–30. Lublin: Institute of East Central Europe / Rome: Foundation John Paul II.
69. “Шевченко, якого не знаємо.” У кн.: *Останнім шляхом Кобзаря*, упорядник М. Л. Новицький, 244–60. Київ: Український літопис. (Reprint, with changes, of no. 59; reprinted in nos. 100 and 175.)
70. “Україністика в її інтелектуальному контексті.” *Вісник Міжнародної асоціації українців*, no. 1 (8): 31–41. (For abridged reprint, see no. 71.)
71. “Україністика в її інтелектуальному контексті: Професор Гарвардського університету про сучасні проблеми українознавства.” *Українська культура*, no. 1 (січень): 6–7. (Abridged reprint of no. 70.)
72. “Між словом і схемою (У пошуках Шевченкового тексту).” *Вісник Академії наук України*, no. 3, 47–73. (Reprint of no. 65; reprinted in nos. 100 and 175.)
73. “Гоголь і міф України.” *Сучасність*, no. 9 (вересень): 77–95; no. 10 (жовтень): 137–50.

1995

74. “Tematyka żydowska w literaturze ukraińskiej, XIX– początek XX wieku.” [w:] “Żydzi i Ukraińcy,” wydanie specjalne, *Zustriczi*, no. 9, 193–205. (Polish translation of no. 28.)
75. “Питання кризи й перелому в самоусвідомленні української літератури.” У кн.: *Українська література: Матеріали I конгресу Міжнародної асоціації українців (Київ, 27 серпня–3 вересня 1990 р.)*, 33–47. Київ: Обереги. (Reprint of nos. 57 and 190; reprinted in nos. 85 and 118.)
76. “Семантика Котляревщини.” *Сучасність*, no. 5 (травень): 65–73. (For reprint, see nos. 85 and 118; for revised English translations, see nos. 121 and 127.)

77. "Ukrainian Studies: Framing the Contexts." *Slavic Review* 54, no. 3 (Autumn): 674–90.

Discussion with:

Von Hagen, Mark. "Does Ukraine Have a History?" *Slavic Review* 54, no. 3 (Autumn 1995): 658–73.

Response:

Isaievych, Iaroslav. "Ukrainian Studies—Exceptional or Merely Exemplary?" *Slavic Review* 54, no. 3 (Autumn 1995): 702–8.

78. "Чернігів' Тичини." Переклад Василя Івашка. *Сучасність*, no. 11 (листопад): 72–86. (Ukrainian translation of no. 8; reprinted in nos. 85 and 118.)

Interview:

79. "Ukrainistyka w Polsce—polonistyka na Ukrainie: Rozmowa z Georgem Grabowiczem, kierownikiem Katedry Ukrainistyki na Uniwersytecie Harvard." Rozmawiał Andrzej Rybałt. *Kultura* (Paryż), no. 11 (listopad): 103–10.

1996

80. "До ідеології Ренесансу в українській літературі: 'Вършъ на жалосный погреб зацного рыцера Петра Конашевича Сагайдачного' Касіяна Саковича." У кн.: *Україна XVII ст. між Заходом та Сходом Європи: Матеріали 1-го українсько-італійського симпозиуму 13–16 вересня 1996 р. / L'Ucraina del XVII secolo tra Occidente ed Oriente d'Europa: I Convegno Italo-Ucraino, 13–16 settembre 1994*, відповідальний редактор Олекса Мишанич, 277–97. Київ: Національна академія наук України / Венеція: Фундація 'Джорджо Чіні.' (For reprint, see nos. 85 and 118.)
81. "До питання про критичне самоусвідомлення в українській думці XIX століття: Шевченко, Куліш, Драгоманов." У кн.: *III міжнародний конгрес українців, Харків, 26–29 серпня 1996: Літературознавство*, упорядник Олекса Мишанич, 27–31. Київ: Обереги. (For reprint, see no. 82.)
82. "До питання про критичне самоусвідомлення в українській думці XIX століття: Шевченко, Куліш, Драгоманов." *Сучасність*, no. 12 (грудень): 90–94. (Reprint of no. 81.)

83. “Заклинання українського модернізму.” Переклад Василя Івашка. *Слово і час*, no. 1 (січень): 41–49. (Ukrainian translation of no. 51; reprinted in nos. 85 and 118.)
84. “До питання шевченківської енциклопедії.” *Слово і час*, no. 4–5 (квітень–травень): 55–66. (For reprint, see nos. 100 and 175.)

1997

85. *До історії української літератури: Дослідження, есе, полеміка*. Київ: Основи. 604 с. (For second, expanded edition, see no. 118.)

Reviews:

- Москалець, Костянтин. “Історія літератури не є історією хвороби.” *Критика* 3, no. 5 (травень 1999): 17–19.
- Korniejenko, Agnieszka. “Kapryśna ‘historia’ George’a Grabowicza.” *Teksty Drugie* (Warszawa), 1999, no. 4, 75–85.
- Pavlyshyn, Marko. *Journal of Ukrainian Studies* 24, no. 2 (Winter 1999): 127–32.
- Schmid, Ulrich. *Zeitschrift für Slavische Philologie* 59, no. 1 (2000): 203–6.
- Гундорова, Тамара. “Історіографічна формула Григорія Грабовича.” *Сучасність*, 2001, no. 6 (червень): 116–29.

Discussion:

- “До-історичний період української літератури скінчився. Відтепер починається історія: Про презентацію книги Г. Грабовича ‘До історії української літератури.’” *Україна молода*, no. 105, 12 червня 1997, 7.
- Наєнко, Михайло. “Із західної перспективи: Про книжки Г. Грабовича ‘До історії української літератури’ і М. Павлишина ‘Канон та іконостас.’” *Літературна Україна*, no. 43, 4 грудня 1997, 4.
86. “Проникливість і сліпота у рецепції Шевченка: Випадок Костомарова.” *Сучасність*, no. 3 (березень): 72–95; no. 4 (квітень): 109–28. (Ukrainian translation of no. 66.)
87. “Критика: для чого? для кого? і яка?” *Критика* 1, no. 1 (серпень–вересень): 1.
88. “Советизація української гуманістики: I. Історія та насильство.” *Критика* 1, no. 1 (серпень–вересень): 18–23; “Советизація української

гуманістики: П. Ідеологія та культурний стиль.” *Критика* 1, no. 2 (жовтень–грудень): 10–14.

89. “Вождівство і роздвоєння: Тема ‘валленродизму’ в творах Франка (До століття ‘Ein Dichter des Verrates’ і ‘Похорону’).” *Сучасність*, no. 11 (листопад): 113–38. (For reprint, see no. 134; for revised French translation, see no. 112.)

1998

90. *Поет як міфотворець: Семантика символів у творчості Тараса Шевченка*. Переклад з англійської Соломії Павличко. Друге виправлене і авторизоване видання. Київ: Критика. 206 с. (With a new afterword by the author. Ukrainian translation of no. 21; second, revised, and authorized edition of no. 48.)

Reviews:

Рябчук, Микола. “Два Шевченки.” *Березіль*, 1998, no. 11–12, 171–74.
Родик, Костянтин. “Хрест української хрестоматії.” *Україна молода*, no. 158, 31 серпня 2006, 12–13.

Discussion:

Сизоненко, Олександр. “Міфоноші і адвокати.” *Літературна Україна*, no. 7, 18 лютого 1999, 6.

———. “Чи відаємо, що творимо?” У кн.: *Не вбиваймо своїх пророків*, 6–10. Київ: Дніпро, 2003.

Іванишин, Петро. “Фальшування Т. Шевченка як спроба утвердження політичного міфу,” no. 25, *Літературна Україна*, 1 липня 2004, 3.

91. “Symbolic Autobiography in the Prose of Mykola Khvyľ’ovyi (Some Preliminary Observations).” In “Cultures and Nations of Central and Eastern Europe: Essays in Honor of Roman Szporluk,” edited by Zvi Gitelman, Lubomyr Hajda, John-Paul Himka, and Roman Solchanyk, special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 22:165–80. Published also as *Cultures and Nations of Central and Eastern Europe: Essays in Honor of Roman Szporluk*. Edited by Zvi Gitelman, Lubomyr Hajda, John-Paul Himka, and Roman Solchanyk. Cambridge, Mass.: Ukrainian Research Institute, Harvard University, 2000. xxi, 646 pp. (For Ukrainian translation, see nos. 123 and 134.)
92. “Кохання з відьмами.” *Критика* 2, no. 2 (лютий): 19–24. (For reprint, see no. 134.)

Discussion:

Забужко, Оксана. “Про срібні ложечки, дзвони Нотр-Даму та методологію українських досліджень—польових і лабораторних.” Лист до редакції. *Критика* 2, no. 12 (грудень 1998): 26–29.

Reply:

“Відповідь Григорія Грабовича.” *Критика* 2, no. 12 (грудень 1998): 29–30.

93. “Самовизначення й відосередження: ‘Хіба самому написать...’ Шевченка і проблема писання.” Переклад Василя Івашка. *Сучасність*, no. 3 (березень): 107–30. (Ukrainian translation of no. 41; for reprint, see nos. 100 and 175.)
94. “Совєтська альбомна шевченкіана: Колаж, bricolage і кіч.” *Критика* 2, no. 3 (березень): 24–29. (For reprint, see nos. 100 and 175.)
95. “Шевченко в колажах і з кон’юктурою: Доба незалежності.” *Критика* 2, no. 10 (жовтень): 7–15. (For reprint, see nos. 100 and 175.)

1999

96. Foreword to *The Selected Poems of Oleh Lysheha*, xii– xviii. Translated by Oleh Lysheha and James Brasfield. Cambridge, Mass.: Distributed by Harvard University Press for the Ukrainian Research Institute, Harvard University.
97. “Problems with the Horizon of Expectations: The Russian Reception of Ukrainian Literature in the First Half of the 19th Century.” J. B. Rudnyckyj Distinguished Lecture Series (Lecture 6). University of Manitoba Libraries. http://www.umanitoba.ca/libraries/archives/grants/rudnyckyj_lecture/lecture_6.htm.
98. “Україна: Підсумки століття.” *Критика* 3, no. 11 (листопад): 4–8.
99. “Кобзар. Каменяр. Дочка Прометєя.” *Критика* 3, no. 12 (грудень): 16–19. (For reprint, see no. 118.)

2000

100. *Шевченко, якого не знаємо: З проблематики символічної автобіографії та сучасної реценції поета*. Київ: Критика. 320 с.

Reviews:

Хазіна, І. *Слово і час*, 2001, no. 3 (березень): 82.

Боронь, Олександр. “Нова книжка Григорія Грабовича: За і проти.”
Українська мова та література, no. 13, квітень 2001, 5.

Discussion:

[Григорій Грабович та] Михайло Наєнко, Григорій Штонь, Василь Яременко, Валерія Смілянська, Олександр Боронь, Валерій Шевчук і Олександра Заруцька. “Якого Шевченка треба знати? Фрагменти обговорення книжки Григорія Грабовича ‘Шевченко, якого не знаємо,’ що відбулося на філологічному факультеті Київського національного університету в лютому 2001 року.” Запис студента О. Стусенка, редакція Михайла Наєнка. *Українська мова та література*, no. 18, травень 2001, 10–12.

101. “Mythologizing Lviv/Lwów: Echoes of Presence and Absence.” In “Lviv: A City in the Crosscurrents of Culture,” edited by John Czaplicka, special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 24:313–42. Republished as *Lviv: A City in the Crosscurrents of Culture*. Edited by John Czaplicka. Cambridge, Mass.: Harvard Ukrainian Research Institute, 2005. 362 pp. (For Polish translation, see no. 129; for Ukrainian translation, see no. 116 [abridged] and no. 134.)
102. “Недооцінений Костецький.” *Критика* 4, no. 1–2 (січень–лютий): 28–29. (For reprint, see no. 134.)
103. “Прихований Шевченко.” *Критика* 4, no. 9 (вересень): 4–12. (Abridged reprint; for full original version, see nos. 100 and 175.)

2001

104. “National Poets and National Mystifications.” In *Literární mystifikace, etnické mýty a jejich úloha při formování národního vědomí: Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 20.–21.10.2001*, edited by Blanka Rašticová, 7–24. Stude Slováckého muzea 6. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum. (For Bulgarian translation, see no. 105.)
105. “Национални поети и национални мистификации.” Превод от английски Христо Манолакев. *Литературна мисъл* 45, no. 1–2, 29–54 (Bulgarian translation of no. 104.)
106. “До питання ‘больових точок’ в українському літературознавстві.”

Філологічні семінари [Київський університет ім. Т. Г. Шевченка], вип. 4, 11–19.

107. “Вічне повернення містифікацій.” *Критика* 5, no. 1–2 (січень–лютий): 6–10. (For Belarusian translation, see no. 108.)

Discussion:

Яценко, Борис. “У полоні власних містифікацій? Про статті Е. Кінана та Г. Грабовича.” *Слово і час*, 2002, no. 5 (травень): 22–29. Russian version published as “В плену собственных мистификаций (По поводу статей Э. Кинана и Г. Грабовича).” *Русская литература*, 2002, no. 2, 98–106.

108. “Вечнае вяртанне містыфікацыяў.” Пераклаў з украінскай Зміцер Серабракоў. *Arche*, no. 5, 122–35. (Belarusian translation of no. 107.)

109. “Слідами національних містифікацій.” *Критика* 5, no. 6 (червень): 14–23. (For Belarusian translation, see no. 110.)

Discussion:

Гнатюк, Оля. Лист до редакції. *Критика* 5, no. 9 (вересень 2001): 31.

110. “Па слядах нацыянальных містыфікацыяў.” Пераклаў з украінскай Зміцер Серабракоў. *Arche*, no. 5, 136–61. (Belarusian translation of no. 109.)

111. “Літературне історіописання та його контексти.” *Критика* 5, no. 12 (грудень): 11–15. (For reprint, see no. 118.)

Discussion:

Бойчук, Богдан. “Про літературну історіософію та бешкетування в літературі.” Полеміка. *Критика* 6, no. 3 (березень 2002): 31–32.

Дончик, Віталій. “Про історію літератури, якої досі не було.” *Слово і час*, 2002, no. 4 (квітень): 6–19 (див. p.s., 18–19).

2002

112. “Franko et Mickiewicz: Le ‘wallenrodisme’ et ‘la crainte de l’influence.’” In *Le Verbe et l’histoire: Mickiewicz, la France et l’Europe*, edited by François-Xavier Coquin and Michel Maslowski, 96–103. Paris: Institut d’études slaves. (Revised French translation of no. 89.)

113. “Le poète national: Le cas de Mickiewicz, Pouchkine et Chevtchenko.” In *Mythes et symboles politiques en Europe centrale*, edited by Chantal Delsol, Michel Masłowski, and Joanna Nowicki, 350–62. Paris: Presses universitaires de France.
114. “Ne sutor ultra crepidam.” Полеміка. *Критика* 6, no. 3 (березень): 33–34.

Reply to:

Бойчук, Богдан. “Про літературну історіософію та бешкетування в літературі.” Полеміка. *Критика* 6, no. 3 (березень): 31–32. (See no. 111 above.)

115. “Сповільнені дії здобутків і втрат.” *Критика* 6, no. 5 (травень): 28–29. (For reprint, see no. 134.)
116. “Мітологізації Львова: Відлуння присутності та відсутності.” *Критика* 6, no. 7–8 (липень–серпень): 11–17. (Abridged Ukrainian translation of no. 101; for complete Ukrainian translation, see no. 134.)

Interview:

117. “‘Науковець не може ставити собі табу...’: Сам на сам із міфоборцем; Григорій Грабович.” Розмову вели Олександр Бойченко та Ігор Зварич. *Книжник-review*, no. 19 (жовтень): 1, 14.

Response:

Караванський, Святослав. “Чи мають міфоборці табу?” *Літературна Україна*, no. 1–2, 9 січня 2003, 7.

2003

118. *До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка*. Київ: Критика. 631 с. (Second, expanded edition of no. 85.)

Reviews:

- Назаренко, Михайло. “Мовчанка філології.” *Книжник-review*, 2003, no. 14 (липень): 6–7.
- Булкіна, Інна. *Новое литературное обозрение*, no. 64 (2003): 354–60.
- Лучук, Іван. “Григорій Грабович як призма українського літературознавства.” *Сучасність*, 2005, no. 3 (березень): 152–54.
- Фізер, Іван. “Про уявний гегеліанізм Григорія Грабовича в ‘Історії української літератури’ Дмитра Чижевського.” *Зборник матице српске за славистику*, no. 68 (2005): 107–11.

Discussion:

- “Чудова сімка за версією експертів ‘Книжник-Review.’” Резонанс-рейтинг новинок. *Книжник-review*, 2003, no. 12, 4.
- Стріха, Максим. “‘До історії української літератури’—версія Григорія Грабовича.” *Свобода*, no. 23, 6 червня 2003, 19. Reprinted in *Книжник-review*, 2003, no. 14 (липень): 6–7.
- Shevchuk, Yuri. “Expanded Edition of Grabowicz’s History of Ukrainian Literature Launched in Kyiv.” *Ukrainian Weekly*, no. 25, 22 June 2003, 8.
- Окара, Андрей Н. “Історія української літератури: Made in U.S.A.” *Русский Журнал*, 25 июня 2003. http://old.russ.ru/krug/kniga/20030625_ao-pr.html.
- О. К. “Презентація другого видання праці Григорія Грабовича.” *Свобода*, no. 49, 5 грудня 2003, 11.

Interview:

- “Складність і цікавість: Відомий вчений-україніст, професор Гарвардського університету Григорій Грабович розповідає про свою нову книжку.” Розмову вела Наталка Білоцерківець. *Українська культура*, 2003, no. 8 (серпень): 8–9.

119. Introduction to “Ukrainian Church History: In Tribute to Bohdan R. Wocjurkiw,” special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 26, no. 1–4 (2002–2003 [2007]): 9–17.

Reviews:

- Gonneau, Pierre. *Revue des études slaves* 78, no. 4 (2007): 525–27.
- Nakai, Kazuo. *Acta Slavica Iaponica* 25 (2008): 235–37.
- Senyk, Sophia. *Catholic Historical Review* 94, no. 3 (2008): 530–31.
- Berezhnaya, Liliya. “Does Ukraine Have a Church History?” *Kritika* 10, no. 4 (Fall 2009): 897–916.
120. “Знімка суспільства в часі.” Передмова до кн. *Українці: Початок III тисячоліття*, фотопроект Ігоря Гайдая, 5–7. / “A Portrait of Society in Time.” Foreword to *The Ukrainians at the Start of the Third Millennium*, a photo project by Igor Gaidai, 8–11. Київ: Гайдай Студія.
121. “Between Subversion and Self-Assertion: The Role of *Kotliarevshchyna* in Russian-Ukrainian Literary Relations.” In *Culture, Nation and Identity: The Ukrainian-Russian Encounter (1600–1945)*, edited by Andreas Kappeler, Zenon E. Kohut, Frank E. Sysyn, and Mark von Hagen, 215–28. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies. (Revised English version of no. 76; for revised reprint, see no. 127.)

122. “Повернення критика.” *Критика* 7, no. 1–2 (січень–лютий): 28–33. (For reprint, see no. 134.)
123. “Символічна автобіографія у прозі Миколи Хвильового.” *Критика* 7, no. 6 (червень): 20–23. (Ukrainian translation of no. 91; for reprint, see no. 134.)
124. “Голодомор і пам’ять.” *Критика* 7, no. 12 (грудень): 10–13. (For expanded English version, see no. 155.)

2004

125. “Джерела та контексти.” Передмова до зб. *Відкритий архів: Щорічник матеріалів та досліджень з історії модерної української культури*, т. 1, 7–14. Упорядкування та наукова редакція Степана Захаркіна. Київ: Критика.
126. “Dmytro Čyževs’kyj: Literary History and the Question of Identity.” In *Dmytro Čyževskyj, osobnost a dílo: Sborník příspěvků z mezinárodní konference... 13.–15. června 2002 v Praze*, 23–41. Prague: Národní knihovna České republiky, Slovanská knihovna. (For expanded Ukrainian translation, see no. 134.)
127. “Subversion and Self-Assertion: The Role of *Kotliarevshchyna* in Russian-Ukrainian Literary Relations.” In *History of the Literary Cultures of East-Central Europe: Junctures and Disjunctures in the 19th and 20th Centuries*, edited by Marcel Cornis-Pope and John Neubauer, vol. 1, 401–8. Amsterdam: John Benjamins. (Revised reprint of no. 121; for earlier Ukrainian version, see no. 76.)
128. “Апорія українського формалізму.” У кн.: *Дискурс формалізму: Український контекст*, редактор Світлана Матвієнко, 73–90. Львів: Літопис. (For reprint, see no. 134.)
129. “Mitologizując Lwiv/Lwów: Echa obecności i nieobecności.” Przekład Bogusława Bakuły. *Porównania*, no. 1, 45–63. (Polish translation of no. 101.)
130. “Шевченко в рецепції Дмитра Донцова.” *Слово і час*, no. 3 (березень): 37–46.
131. “Плагіят і його контексти.” *Критика* 8, no. 4 (квітень): 20–27.

132. “На порозі.” *Критика* 8, no. 11 (листопад): 2–3.
133. [Григорій Грабович та] Юрій Андрухович, Євген Головаха, Ярослав Грицак, Олександр Гриценко, Володимир Кулик, Андрій Мокроусов, Юрко Прохасько, Всеволод Речицький, Микола Рябчук і Олег Хома. “Пора українського вибору: Між революцією та реформою; Матеріяли ‘круглого столу’ в редакції ‘Критики,’ 8 грудня 2004 року.” *Критика* 8, no. 12 (грудень): 2–11.

2005

134. *Тексти і маски*. Київ: Критика. 310 с.

Review:

Дзюба, Іван. “Маски демаскатора.” *Слово і час*, 2008, no. 4 (квітень): 3–13. (Reprinted in no. 321.)

Discussion:

Бойченко, Олександр. “Нормальне літературознавство.” *Дзеркало тижня*, no. 3, 29 січня 2005, 18.

Кузьмович, О. “Цікава нова книжка—як цікавий автор і доповідач!” *Свобода*, no. 22, 3 червня 2005, 11.

135. general editor. Куліш, Пантелеймон. *Повне зібрання творів*. 35 т. [Художні твори, 8 т.; Переклади та переспіви, 5 т.; Наукові праці, публіцистика, 9 т.; Щоденник, подорожні нариси, спогади, 1 т.; Листи, 10 т.; Мистецька спадщина, 1 т.; *Varia*, 1 т.] Київ: Критика, 2005–.
136. “Наближаючись до Куліша.” Передмова до кн. *Пантелеймон Куліш: Повне зібрання творів; Проспект*, 1–5. Київ: Критика.
137. “Виміри естафети.” Післяслово до кн. *Простір свободи: Україна на шпальтах паризької “Культури,”* 517–18. Видання підготувала Богуміла Бердиховська; переклад з польської. Київ: Критика.
138. “Перед Європою: Чи можлива реформа в науці та освіті?” *Критика* 9, no. 1–2 (січень–лютий): 22–25.
139. “Межі допустимого: Національна переоцінка в ‘Культурі’ та питання польсько-українських зв’язків.” *Книжковий клуб плюс*, no. 2 (лютий): 42–45.

2006

140. "Paradoxical Renaissance Abroad: Ukrainian Émigré Literature, 1945–1950." In *History of the Literary Cultures of East-Central Europe: Junctures and Disjunctures in the 19th and 20th Centuries*, edited by Marcel Cornis-Pope and John Neubauer, vol. 2, 413–27. Amsterdam: John Benjamins.
141. "Shevchenko in the Critical Essays of Ievhen Malaniuk." In "Rus' Writ Large: Languages, Histories, Cultures; Essays Presented in Honor of Michael S. Flier on His Sixty-Fifth Birthday," edited by Harvey Goldblatt and Nancy Shields Kollmann, special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 28, no. 1–4, 441–59. (For Ukrainian translation, see no. 163.)
142. "Harvard Ukrainian Studies." У кн.: *Енциклопедія сучасної України*, редакційна колегія І. М. Дзюба та інші, т. 5, *Вод–Гн*, 396–97. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень Національної академії наук України.
143. "Гарвардська бібліотека давнього українського письменства." У кн.: *Енциклопедія сучасної України*, редакційна колегія І. М. Дзюба та інші, т. 5, *Вод–Гн*, 397. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень Національної академії наук України.
144. "Модель "Культури." *Критика* 10, no. 1–2 (січень–лютий): 2–5. (For Polish translation, see no. 145.)
145. "Model 'Kultury.'" Przekład Katarzyny Kotyńskiej. *Odra* 46, no. 6, 51–58. (Polish translation of no. 144.)
146. "Наука. Академія. Реформи. Маразм." *Критика* 10, no. 6 (червень): 4–6.

Discussion:

Гольберг, Марк. "Задавлені хвороби української гуманістики." Лист до редакції. *Критика* 10, no. 11 (листопад 2006): 30–31.

Reply:

Грабович, Григорій. "І хвороби, і система: Відповідь головного редактора." *Критика* 10, no. 11 (листопад 2006): 32.

147. "З ілюзіями і без." *Критика* 10, no. 7–8 (липень–серпень): 15.
148. "Пам'яті Омеляна Пріцака." *Критика* 10, no. 12 (грудень): 19–21.

2007

149. "Drahomanov, Mykhailo Petrovych." In *The Supplement to The Modern Encyclopedia of Russian, Soviet and Eurasian History*, vol. 8, *Den–Dzh*, edited by Bruce F. Adams, 141–44. Gulf Breeze, Fla.: Academic International Press.
150. "The Soviet and Post-Soviet Discourses of Contemporary Ukraine: Literary Scholarship, the Humanities and the Russian-Ukrainian Interface." In *From Sovietology to Postcoloniality: Poland and Ukraine from a Postcolonial Perspective*, edited by Janusz Korek, 61–81. Huddinge: Södertörns högskola.
151. "Шевченко і псевдоморфози гуманізму." *Критика* 11, no. 3 (березень): 12–18.

Response to:

- Ушкалов, Леонід. "Дещо про гуманізм Тараса Шевченка: Відкритий лист до головного редактора газети 'Критика' проф. Григорія Грабовича." *Літературна Україна*, no. 48, 14 грудня 2006, 4.
- Смілянська, Валерія. "Некваліфіковано і некоректно." *Літературна Україна*, no. 50, 28 грудня 2006, 3.

Reply:

- Ушкалов, Леонід. "Другий (і останній) лист до проф. Григорія Грабовича." *Слово і час*, 2007, no. 6 (червень): 78–81.

152. [Григорій Грабович та] Тамара Гундорова, М. Я. Гольберг, С. В. Пролесв, Йоханан Петровський-Штерн, Степан Захаркін і Тарас Кознарський. "Фабрикування науки." *Критика* 11, no. 4 (квітень): 14–19.

Discussion:

- Дончик, Віталій. "Так хто реанімує ідеологізацію?" *Літературна Україна*, no. 22, 14 червня 2007, 4.
- Іванишин, Петро. "Захист після захисту, або Новітній тип політичної цензури." *Літературна Україна*, no. 23, 21 червня 2007, 3.

153. "Потьомкінська євроінтеграція." *Критика* 11, no. 12 (грудень): 8–12.

Discussion of:

- Дробноход, М. І. "Президентіві України Віктору Ющенко у справі реформи системи атестації науковців в Україні." Відкритий лист. *Критика* 11, no. 12 (грудень 2007): 7.

Стріха, Максим. “‘Кандидат наук’ проти ‘доктора філософії.’”
Критика 11, no. 12 (грудень 2007): 6–8.

Reply:

Стріха, Максим. “Чи з Назарета може вийти щось добре?” *Критика*
12, no. 1–2 (січень–лютий 2008): 34.

2008

154. Переднє слово до кн. *Хроніка колективізації та Голодомору в Україні, 1927–1933*, Людмили Гриневич, т. 1, *Початок надзвичайних заходів: Голод 1927–1929*, кн. 1, 7–10. Київ: Критика.
155. “Holodomor and Memory.” In *Hunger by Design: The Great Ukrainian Famine and Its Soviet Context*, edited by Halyna Hryn, 131–46. Cambridge, Mass.: Ukrainian Research Institute, Harvard University. (Expanded English version of no. 124.)

Review:

Miller, Ian. *Europe-Asia Studies* 63, no. 7 (September 2011): 1305–7.

156. “Донцов Дмитро Іванович.” У кн.: *Енциклопедія сучасної України*, редакційна колегія І. М. Дзюба та інші, т. 8, *Дл–Дя, Додаток А–Г*, 311–13. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень Національної академії наук України.
157. “Україна не Галілея, МОН не Назарет, а підтасування дипломів не панацея.” *Критика* 12, no. 1–2 (січень–лютий): 35–36.

Reply to:

Стріха, Максим. “Чи з Назарета може вийти щось добре?” *Критика*
12, no. 1–2 (січень–лютий 2008): 34. (See no. 153 above.)

2009

158. “‘Mylost’ Bozhiiia, Ukraynu...svobodyvshaia...’ and Ukrainian Literature after (and before) Poltava: The Missing Link.” In “Poltava 1709: The Battle and the Myth,” edited by Serhii Plokyh, special issue, *Harvard Ukrainian Studies* 31, no. 1–4, 535–52. Published also as *Poltava 1709: The Battle and the Myth*. Edited by Serhii Plokyh. Cambridge, Mass.: Ukrainian Research Institute, Harvard University, 2012.

159. “До історії української літератури (Уривок).” *Хроніка 2000*, вип. 76, 463–70. (Ukrainian translation of excerpt of no. 17; reprinted from no. 85 or 118.)
160. “Витоки ‘Української школи’ в польській літературі.” Переклад Василя Івашка. *Хроніка 2000*, вип. 80, 379–430. (Ukrainian translation of chapter 3 from “The History and Myth of the Cossack Ukraine in Polish and Russian Romantic Literature.” Ph.D. diss., Harvard University, 1975.)

2010

161. “Міт козаччини у польському романтизмі: Передромантичний пролог.” Переклад Василя Івашка. *Хроніка 2000*, вип. 81, 262–95. (Ukrainian translation of chapter 2 from “The History and Myth of the Cossack Ukraine in Polish and Russian Romantic Literature.” Ph.D. diss., Harvard University, 1975.)
162. “Плоди ‘противсіхства.’” *Критика 14*, no. 1–2 (січень–лютий): 6–8.
163. “Шевченко у критиці Євгена Маланюка.” *Критика 14*, no. 3–4 (березень–квітень): 29–34. (Ukrainian translation of no. 141.)
164. “Задзеркалля героїчної доби.” *Критика 14*, no. 11–12 (листопад–грудень): 42.

2011

165. “The Passions of Bohdan Krawciw.” Introduction to *Ukraine under Western Eyes: The Bohdan and Neonila Krawciw Ucrainica Map Collection*, by Steven Seegel, xi–xxxii. Cambridge, Mass.: Harvard Ukrainian Research Institute.
166. “‘The Magocsi Problem’ (*Problema Magochoho*): A Preliminary Deconstruction and Contextualization.” *Nationalities Papers* 39, no. 1 (January): 111–16. (For Ukrainian translation, see no. 169.)

2012

167. “Простір пам’яті.” Переднє слово до кн. *Тарас Шевченко: Мозаїка цілості; Каталог виставки шевченкіяни зі збірки Володимира Яцюка (Національний музей Тараса Шевченка, липень–вересень 2011 року)*,

- 5–6. Упорядкування В. Яцюка. Редакція Степана Захаркіна. Київ: Критика.
168. “Архетипи Шевченка.” У кн.: *Шевченківська енциклопедія: В 6 томах, редколегія М. Г. Жулинський (голова) та інші, т. 1, А–В, 253–71*. Київ: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. (For expanded version, see no. 175.)
169. “‘Проблема Магочія’: Попередня деконструкція та контекстуалізація.” Переклад Олексія Федорчука. У кн.: *Науковець, історик і громадський діяч: Внесок Павла Роберта Магочія в наше розуміння України та Центральної Європи, 7–18*. Ужгород: Вид-во В. Падяка. (Ukrainian translation of no. 166.)
170. “Українська література та Європа: Апорії, асиметрії і дискурси.” *Критика* 16, no. 4 (квітень): 22–26; no. 5 (травень): 17–20.

Discussion:

Горбачов, Дмитро. “Міркування над статтею українця Григорія Грабовича.” Лист до редакції. *Критика* 16, no. 11–12 (листопад–грудень 2012), 32.

Reply:

Грабович, Григорій. “Про наше і не наше: Відповідь Дмитрові Горбачову.” *Критика* 16, no. 11–12 (листопад–грудень 2012), 32.

2013

171. *Шевченкові “Гайдамаки”: Поема і критика*. Київ: Критика. 360 с. (Part of three-volume edition, see no. 172.)
172. coeditor, with Oles’ Fedoruk. “Гайдамаки”: Факсимільне видання. *Історія книжки. Інтерпретація. У трьох книгах*. Київ: Критика.
- Т. 1: Шевченко, Тарас. *Гайдамаки (факсиміле видання 1841 року)*.
- Т. 2: Федорук, Олесь. *Перше видання Шевченкових “Гайдамаків”:* *Історія книжки*.
- Т. 3: Грабович, Григорій. *Шевченкові “Гайдамаки”: Поема і критика*.

Reviews:

Боронь, Олександр. “То навіщо Гонта вбив своїх синів?” *Урядовий кур’єр, газета центральних органів виконавчої влади України*, no. 152, 22 серпня 2013, 8.

———. “Коментоване факсимільне видання ‘Гайдамаків’ Т. Шевченка і монографічне прочитання поеми.” *Слово і час*, 2013, no. 12 (грудень): 109–13.

Discussion:

Хоменко, Олександр. “Як ‘ожили’ ‘Гайдамаки’ Тараса Шевченка.” Київ. *Свідомо*, 3 липня 2013. http://www.svidomo.org/defend_article/16424.

Ніколайчук, Ірина. “Для осмислення Шевченкових ‘Гайдамаків’ не існує готової формули.” *Світ*, no. 25–26, липень 2013, 1–2.

173. general editor. *Тарас Шевченко в критиці*. 2 т. Київ: Критика, 2013–2015. Т. 1, Іх, 804 с. Т. 2, друкується.

174. “Прижиттєва рецепція Шевченка: Становлення національного поета.” Вступ до кн. *Тарас Шевченко в критиці*, т. 1, *Прижиттєва критика (1839–1861)*, xvii–lix. Упорядкували Олександр Боронь і Михайло Назаренко. Наукова редакція Степана Захаркіна й Олесь Федорука. Київ: Критика.

2014

175. *Шевченко, якого не знаємо: З проблематики символічної автобіографії та сучасної рецепції поета*. Видання друге, виправлене і доповнене. Київ: Критика. 415 с. (Reprint of no. 100, with a new introduction and expanded version of no. 168.)

Reviews:

Содомора, Христина. “Чи можна говорити про Шевченка не в березні?” *Zbruc̃*, 21 листопада 2014. <http://zbruc.eu/node/29479>.

Sobol, Eugene. “Shevchenko Demythologized.” *New Eastern Europe* (Wrocław), 2015, no. 1 (January–February): 179–182.

176. “Taras Shevchenko: Poet, Artist, Icon, 1814–1861” / “Тарас Шевченко: Поет, художник, ікона, 1814–1861.” Introduction to *Taras Shevchenko: Poet, Artist, Icon, 1814–1861; A Bicentennial Exhibition* / Вступ до кн. *Тарас Шевченко: Поет, художник, ікона, 1814–1861; Виставка до двохсотліття від дня народження*, 1–91. The Ukrainian Museum in cooperation with the Taras Shevchenko National Museum, Kyiv, Ukraine / Український Музей у співпраці з Національним музеєм Тараса Шевченка у Києві. Consultative curator George G. Grabowicz. Ukrainian translation by Iaroslava Strikha. New York: The Ukrainian Museum.

177. "Taras Shevchenko: The Making of a National Poet." *Revue des études slaves* 85, no. 3, 421–39. (For Ukrainian translation, see no. 181.)

2015

178. "Посмертна рецепція Шевченка: Перший етап." Вступ до кн. *Шевченко в критиці*, т. 2, *Посмертна критика* (1861). Упорядкували Олександр Боронь і Михайло Назаренко. Наукова редакція Олеся Федорука. Київ: Критика.
179. "Apotheosis, Rejection, and Transference: Bohdan Khmelnytsky in Polish, Russian, and Ukrainian Romantic Literature." In *Stories of Khmelnytsky: Competing Literary Legacies of the 1648 Ukrainian Cossack Uprising*, edited by Amelia M. Glazer, 63–88, notes 241–45. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
180. "Ivan Franko and the Literary Depiction of Jews: Parsing the Contexts." In *Ivan Franko und die jüdische Frage in Galizien*, edited by Alois Woldan and Olaf Terpitz, 52–90. Vienna: Universität Wien.
181. "Тарас Шевченко: Формування національного поета." *Критика* 19, no. 3–4 (березень–квітень): 2–9. (Ukrainian translation of 177.)

II. Newspaper Articles, Interviews, Publicistic Writings

1984

182. "Шевченко у світлі культури й науки (текст доповіді на Шевченківському святі, 18 березня 1984 р., в Міннеаполісі, Міннесота)." *Український голос*, 28 травня, 7. Reprinted in *Америка*, 30 травня, 2–3; *Народна воля*, 7 червня, 5.

1987

Interview:

183. "До материка рідної культури..." Розмову вів Микола Мірошніченко. *Літературна Україна*, no. 51, 17 грудня, 5.

Discussion:

- Лиман, Л. "Похвала 'Літературній Україні.'" *Українські вісті*, 31 січня 1988, 3.

- Полтава, Леонід. “Закордонна дезінформація—в Україні.” *Національна трибуна*, no. 5, 31 січня 1988, 2.
- Гайвас, Ярослав. “Громада має право знати.” *Національна трибуна*, no. 6, 7 лютого 1988, 1.
- Бараболяк, Микола. “Проф. Г. Грабович на сторінках ‘Літературної України.’” *Свобода*, no. 25, 9 лютого 1988, 2, 4.
- ФКУ [Фонд катедр українознавства]. “Вісті з Гарварду.” *Український голос*, 29 лютого 1988, 9.

1988

Interview:

184. “Dr. George Grabowicz Discusses Scholarly Exchanges with USSR.” *Ukrainian Weekly*, no. 14, 3 April, 5, 10, 12.; no. 15, 10 April, 8, 10.

Discussion:

- Deychakiwsky, Orest. S. “Grabowicz Opinion Fosters Discussion.” Letter to the editor. *Ukrainian Weekly*, no. 17, 24 April 1988, 7.
- Sich, Alexander R. “Thanks for Publishing Grabowicz Interview.” Letter to the editor. *Ukrainian Weekly*, no. 18, 1 May 1988, 7.
- Караванський, Святослав. “Тактика ‘перетягування трупів.’” *Шлях перемоги*, no. 19, 8 травня 1988.
- Oryshkewich, Bohdan A. “Applauds Article on Exchanges.” Letter to the editor. *Ukrainian Weekly*, no. 23, 5 June 1988, 7.

1989

185. “Ukraine and the Diaspora in the Era of Glasnost.” *Ukrainian Weekly*, no. 10, 5 March, 4, 13; no. 11, 12 March, 4, 12. (For reprint, see no. 32.)

Discussion:

- Караванський, Святослав. “Чи справді погана слава?” *Шлях перемоги*, no. 17, 23 квітня 1989, 2.
- . “Лихо з розуму чи превентивна акція?” *Шлях перемоги*, no. 21, 21 травня 1989, 3.

Interviews:

186. “‘Усвідомлюймо себе!’: Діалог з директором Українського наукового інституту Гарвардського університету.” Розмову вів Микола Ільницький. *Вільна Україна: Орган Львівського обкому Компартії України і Львівської обласної Ради народних депутатів*, [29 січня].

187. “Плекати читача.” Розмову вів Ігор Римарук. *Україна*, no. 47, 19 листопада, 2–3.
188. “Дорога к ‘свято’: Этот год объявлен ЮНЕСКО Годом Шевченко—годом великого украинского поэта.” Беседу вел Вячеслав Гнеденко. *Отчизна* (Москва), no. 12 (декабрь): 38–41.

1990

189. “Парадокси відродження.” *Народна газета: Вісник Народного руху України за перебудову*, no. 1 (лютий): 3.
190. “Питання кризи й перелому в самоусвідомленні української літератури.” *Рух* [Агентство Рух інформ], no. 23, 1–6. (For reprint, see nos. 57, 75, 85, and 118.)
191. “Перше слово в ранзі президента.” *Молода Галичина*, 6 вересня, 3.

Interview:

192. “Ha Ukrajna csak osztrák provokáció...” Interview by Bojtár B. Endre. *Magyar Naplo* (Budapest), 17 May, 8–9.

1991

193. with Michael S. Flier, Patricia Herlihy, Omeljan Pritsak, and Roman Szporluk. “A Response to Fizer Interview.” *Ukrainian Weekly*, no. 36, 8 September, 7, 13.

Response to:

Fizer, John. “Interview: Prof. John Fizer on the American Association of Ukrainian Studies.” By Roma Hadzewycz. *Ukrainian Weekly*, no. 33, 18 August 1991, 5, 14.

Reply:

Mace, James E. “Grabowicz Distorts State of Affairs.” Letter to the editor. *Ukrainian Weekly*, no. 42, 20 October 1991, 6, 14.

Interviews:

194. “Освіта—дитя демократії.” Розмову вів Володимир Тететрук. *Голос України*, no. 11, 17 січня, 11.

195. “Суверенна частина суверенної держави?” Розмову вів Леонід Бровченко. *Голос України*, no. 23, 2 лютого, 6.
196. “Síla a slabost Ukrajiny.” Interview by István Lékó. *Respekt* (Prague), no. 48, 2–8 December, 10.

1993

197. “The Politics of Culture in Today’s Ukraine: A Discussion.” *Ukrainian Weekly*, no. 25, 20 June, 8, 16; no. 26, 27 June, 8, 10; no. 27, 4 July, 8, 16.

Discussion:

Mazurkevich, Zen. “Grabowicz Article Thought Provoking.” Letter to the editor. *Ukrainian Weekly*, no. 31, 1 August 1993, 7.

198. “Пора знімати маски: Наука і незалежність.” *Голос України*, no. 205, 27 жовтня, 7. (Reprint of no. 58.)

1994

199. “Letter from Ukrainian Research Institute” [to Eric Ober, president of the CBS News Division, regarding *60 Minutes* report “The Ugly Face of Freedom,” broadcast 23 October 1994]. *Ukrainian Weekly*, no. 46, 13 November, 4, 12.

Interview:

200. “Хотілось би, щоб Україна була масштабнішою.” Розмову вів Володимир Павлів. *Пост-ноступ*, no. 20, A7.

1995

Interview:

201. “Це має бути частиною насправді не колоніально осмисленої державної політики.” Розмову вів Олександр Неживий. *Культура і життя*, no. 24, 21 червня, 1, 4.

1996

202. “Інтелігенція, демократія, влада: Про те, чого вже немає, про те, чого ще немає, і про їх взаємовідносини.” *Дзеркало тижня*, no. 44, 2–8 листопада.

1997

203. “Врятувати від асиміляції може тільки воля до автентичності.” *День*, no. 152, 28 серпня, 4.

1998**Interview:**

204. “Літературні події року 1997: Інтерв’ю з Григорієм Грабовичем, літературознавцем, головний редактором ‘Критики.’” *Art Line: Культурно-аналітичний журнал*, no. 2, 63.

1999**Interview:**

205. “Шевченко, якого не знаємо.” Розмову вів Юрій Шевчук. *Свобода*, no. 21, 21 травня, 17–18.

2000

206. “Пам’яті Соломії Павличко.” *Критика* 4, no. 1–2 (січень–лютий): 3.

2001

207. “З приводу смерти мецената українського Гарварду [М. Бажанського].” *Голос Покуття*, no. 8, 16 лютого, 2.
208. “Степан Хемич—In memoiam (1928–2001).” *Свобода*, no. 7, 16 лютого, 3.

Interview:

209. “Chcemy patrzeć krytycznie.” Rozmawiali Iza Chruślińska i Piotr Tuma. *Rzeczpospolita*, no. 192, 18 sierpnia, D5.

2002

210. Правопис для ‘Критики.’” Редакційна. *Критика* 6, no. 1–2 (січень–лютий): 1
211. “Юрій Шевельов (1908–2002).” *Критика* 6, no. 3 (березень): 1.
212. [Григорій Грабович та] М. С. Флаер. “Юрій Шевельов (1908–2002).” *Свобода*, no. 20, 17 травня, 5.

213. “Меценат і знавець мистецтва [Володимир Шиприкевич].” *Свобода*, no. 46, 15 листопада, 18.

2003

214. “Дорогі друзі.” Редакційна. *Критика* 7, no. 12 (грудень): 1.

Interviews:

215. “Поблажливе ставлення до жінок створює проблеми.” Розмову вела Інна Корнелюк. *Поступ*, no. 105, 25 червня, 9.
216. “Григорій Грабович: Українській літературі бракує хорошої, тонкої, іронічної критики...” Розмову вів Дмитро Стус. *Книжник-review*, no. 14 (липень): 3–5.
217. “Я хочу почути від науковців контраргументи.” Розмову вела Леся Головата. *Свобода*, no. 32, 8 серпня, 17. (For English-language translation, see no. 218.)
218. “Harvard’s Grabowicz Speaks about Education Reform in Ukraine.” Interview by Lesya Holovata. Translated by Oleh Shved. *Ukrainian Weekly*, no. 34, 24 August, 4, 16. (English-language translation of no. 217.)

2005

219. “З Новим Роком! З Новим Починанням!” Редакційна. *Критика* 9, no. 1–2 (січень–лютий): 1.

Interviews:

220. “Григорій Грабович: ‘Тонка і якісна українська критика стає не лише можливою, а й неминучою...’” Розмову вела Богдана Матіяш. *Книжковий клуб плюс*, no. 2 (лютий): 40–41.
221. “Без люстрації не буде освіти.” Розмову вів Сергій Куделя. *Львівська газета*, no. 39, 2 березня, 7.
222. “Григорій Грабович: Загумінкові інтелектуали— парадокс.” Розмову вела Оксана Форостина. *Львівська газета*, 3 листопада, 7.

2006

223. “Фрагменти про Соломію.” У кн. *Спогади про Соломію Павличко*,

упорядкування тексту Валентини Кирилової, 50–59. Київ: Видавництво Соломії Павличко “Основи.”

224. “З Новим Роком... і з Ювілеєм!” Редакційна. *Критика* 10, no. 1–2 (січень–лютий): 1.
225. “In memorem: Омелян Прицак (1919–2006).” *Критика* 10, no. 6 (червень): 1.

Interviews:

226. “Треба припинити викладати українську літературу в школі. Взагалі!” Розмову вела Яна Дубинянська. *Дзеркало тижня*, no. 33, 2–8 вересня, 13.

Discussion:

- Іваненко, Леонід. “Чи має рацію професор Грабович?” *Сучасність*, 2006, 11–12 (листопад–грудень): 150–55.
227. “Гібридне мислення й критика.” Розмову вів Костянтин Родик. *День*, no. 151, 8 вересня, 6.

2007

228. “10 років Критики.” Редакційна. *Критика* 11, no. 1–2 (січень–лютий): 1.

Interviews:

229. “Гарвардський професор: Розмова з людиною безкомпромісної критики.” Розмову вела Євгенія Кононенко. *Україна Молода*, no. 124, 13 липня, 18.
230. “Закарпаття повинно привнести до України свої неповторні інтонації.” Розмову вів Олександр Гаврош. *Старий замок “Паланок”* (Мукачеве), 26 липня–1 серпня, 20; reprint: 2–8 червня 2011, 14. Also available at *Закарпаття онлайн*, 29 червня 2011, <http://zakarpattia.net.ua/Blogs/84565-Nryhorii-Hrabovych-Zakarpattia-maie-pryvnesty-do-Ukrainy-svoi-nepov-torni-intonatsii>.
231. “George Grabowicz on State of Culture in Ukraine.” Interview by Alexander J. Motyl. *Ukrainian Weekly*, no. 49, 9 December, 9.

2008

232. “Motyl-Grabowicz Dialogues: Ukraine’s Politics, Culture and More.” Discussion with Alexander J. Motyl. *Ukrainian Weekly*, no. 11, 16 March, 10–11.
233. “Demagogic Argument against Prof. Motyl.” Letter to the editor. *Ukrainian Weekly*, no. 12, 23 March, 6.

Interview:

234. “Міфи—нормальна річ.” Розмову вів Ілько Майдачевський. *Український тиждень*, no. 10, 7–13 березня, 14–19.

2009

235. “Дорогі друзі.” Від головного редактора (редакційна). *Критика* 13, no. 1–2 (січень–лютий): 1.
236. “In memoriam: Ігор Шевченко (1922–2009).” *Критика* 13, no. 11–12 (листопад–грудень): 1.

2010

237. “Меценат українського Гарварду [Михайло Бажанський].” *Захід*, no. 2, 14 січня, 4.
238. [Григорій Грабович та] Орест Попович. “‘Міністер освіти мав би бути еталоном’: Звернення НТШ-А до української наукової громадськості.” *Свобода*, no. 13, 26 березня, 3.

Interview:

239. “Професор Гарвардського університету Григорій Грабович: ‘Найбільше цікавить те, як зрушити молоде покоління, яке має бути найбільш відкритим до нового, а не цинічно знеохоченим.’” Розмову вела Оксана Хмельовська. *Читомо: Культурно-видавничий проект*, 24 вересня. <http://www.chytomo.com/interview/profesor-harvardskoho-universytetu-hryhoriy-hrakovych-naybilsh-tsikavyt-te-yak-zrshyty-molode-pokolinnya-yake-maye-buty-naybilsh-vidkryty-m-do-novoho-a-ne-tynichno-zneokhocheny-m>.
240. “В альбомі—українська книжкова графіка.” Рецензія на кн.: Мирослава

Мудрак, *Понад кордонами: Модерна українська книжкова графіка, 1914–1945* (Київ: Критика, 2008). *Свобода*, no. 21, 21 травня, 23.

2011

Interviews:

241. “Історія не є минуле. Вона тут.” Розмову вели Антон Семиженко і Олег Шама. *Країна*, no. 56, 28 січня, 44–45.
242. “Читаючи Андруховича чи Жадана, ви не маєте почуття провінції.” Розмову вела Марія Семенченко. *Главлред*, 28 лютого. Available at *Буквоїд*, 28 лютого, <http://bukvoid.com.ua/digest/2011/02/28/131528.html>; and *Критика (видавництво/часопис)*, 16 березня, <http://krytyka-ukraine.livejournal.com/1846.html>. Also in Russian: “Читая Андруховича или Жадана, вы не испытываете чувства провинции.” <http://glavred.info/archive/2011/02/24/124119-2.html>.
243. “Джордж Грабович: Українські дипломи не рівноцінні західним.” Розмову вела Світлана Пиркало. *BBC Мій світ*, 1 квітня. http://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2011/04/110403_grabovych_interactive_sp.shtml.
244. “В Україні дуже багато енергії і людського потенціалу.” Розмову вів Олександр Гаврош. *ЛітАкцент*, 27 червня. <http://litakcent.com/2011/06/27/hryhorij-hrabovych-v-ukrajini-duzhe-bahato-enerhiji-i-ljudskoho-potencialu>.

2012

245. [Григорій Грабович та] Віктор Дудко, Степан Захаркін і Олесь Федорук. “Володимир Яцюк (13 липня 1946–2 травня 2012).” *Критика* 16, no. 4 (квітень): 1.

Interviews:

246. “В Україні просто вражає, як люди голосують проти власних інтересів.” Розмову вела Аксиня Куріна. *Українська правда*, 27 серпня. <http://www.pravda.com.ua/articles/2012/08/27/6971486>.
247. “Якісні медіа в Україні деградували.” *Mediasapiens*, 1 жовтня. Розмову вела Діана Дуцик. <http://osvita.mediasapiens.ua/material/10759>.

2013**Interviews:**

248. “Російська не є загрожена, вона є гегемонною мовою в Україні”— професор Грабович.” Розмову вела Оксана Пеленська. *Радіо Свобода*, 18 січня. <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24877527.html>.
249. “Григорій Грабович: ‘Люди відкривали свою ідентичність через Шевченка.’” Розмову вів Микола Вересень. Політ.ua, 26 липня. Accessed 17 October 2013. <http://polit.ua/articles/2013/07/26/shev4enko.html> (site discontinued).
250. “Гарвардський професор Грабович про події в Харкові: це неподобство!” Розмову вела Людмила Ваннек. *Радіо Свобода*, 25 вересня. <http://www.radiosvoboda.mobi/a/25117912.html>.

2014

251. “Taras Shevchenko—Artist and National Poet.” In *Ukraine, Shevchenko & Music: 1st New York Recital* [by] *Oksana Dyka, Soprano*, concert program (New York: Shevchenko Scientific Society / Ukrainian Institute of America), 6–8. Published in conjunction with a concert by the same name held at Merkin Hall, New York, 7 December 2014.

Interviews:

252. “Професор Грабович: Національну академію наук України пора розпускати.” Розмову вела Мар’яна Драч. *Радіо Свобода*, 14 червня. <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25421454.html>.
253. “Переосмислення Шевченком.” Розмову вів Валентин Лабунський. *Нова газета* (Нью-Йорк), no. 41, 30 жовтня, 15–16.

III. Writings about George G. Grabowicz**1971**

254. “The Xmel’ nyc’kyj Revolution of 1648 in Contemporary Polish Literature.” *Minutes of the Seminar in Ukrainian Studies* 1 (1970/1971): 21–22.

1972

255. "Pavlo Tyčyna." *Minutes of the Seminar in Ukrainian Studies* 2 (1971/1972): 78–80.

1974

256. "The History and Myth of Cossack Ukraine in Polish Romantic Literature: The Pre-Romantic and Early Romantic Phase." *Minutes of the Seminar in Ukrainian Studies* 4 (1973/1974): 44–46.
257. "George Grabowicz Translates Important Literary Work." *Svoboda*, no. 102, 1 June, sec. 2 (*Ukrainian Weekly Section*), 2.

1975

258. "Cossackophilism in Polish Literature." *Minutes of the Seminar in Ukrainian Studies* 5 (1974/1975): 64–66.

1976

259. "Tyčyna's Černihiv." *Minutes of the Seminar in Ukrainian Studies* 6 (1975/1976): 19–21.
260. Дражевська, Л. "Пам'яті академіка Сергія Єфремова." *Свобода*, no. 93, 19 травня, 2.

1978

261. "The History of Polish-Ukrainian Literary Relations: A Literary and Cultural Perspective." *Minutes of the Seminar in Ukrainian Studies* 8 (1977/1978): 23–25.
262. "A Critique of Čyževs'kyj's *History of Ukrainian Literature*." *Minutes of the Seminar in Ukrainian Studies* 8 (1977/1978): 71–74.

1980

263. Мар, М. "Тоголь, Шевченко та Куліш про козацьке минуле." *Свобода*, no. 256, 9 грудня, 2.

1981**Interview:**

264. "An Interview with George G. Grabowicz, Associate Professor of Slavic Languages and Literatures." *A Newsletter for the Friends of the Harvard Ukrainian Research Institute*, no. 9 (June): 4–5.

1982

265. "Shevchenko Study Released by HURI." *Ukrainian Weekly*, no. 28, 11 July, 10.
266. Piaseckyj, Oksana. "Grabowicz Speaks on His New Book." *Ukrainian Weekly*, no. 50, 12 December, 11.

1983

267. "Promoted to Professor." *Ukrainian Weekly*, no. 3, 16 January, 11.
268. "Проф. Ю. Грабович обіймає катедру української літератури в Гарварді." *Свобода*, no. 43, 8 березня, 1.
269. ФКУ [Фонд катедр українознавства]. "Проф. Г. Грабович виступав на науковому конгресі в Києві." *Свобода*, no. 248, 30 грудня, 7. Reprinted in *Америка*, no. 5, 10 січня 1984, 2.

1984

270. "Grabowicz, George." In *Encyclopedia of Ukraine*, vol. 2, edited by Volodymyr Kubijovyč, 74. Toronto: University of Toronto Press.

1986

271. "Проф. Г. Грабович відвідав Київ." *Свобода*, no. 52, 19 березня, 1.
272. А. В. Б. "Поїздка по рейках до імперського культобману." *Шлях перемоги*, no. 22, 1 червня, 2.

1987

273. З. С. "Доповідь проф. Грабовича." *Українські вісті*, 13 березня, 1.

274. З. С. “Доповідь проф. Грабовича в Т-ві Професіоналістів та Підприємців.” *Свобода*, no. 242, 18 грудня, 3.

1988

275. Бородин, В. С. “Грабович (Grabowicz) Джордж (Григорій Юлійович).” У кн.: *Українська літературна енциклопедія*, відповідальний редактор І. О. Дзевєрін, т. 1, А–Г, 474. Київ: Українська радянська енциклопедія.

1989

276. “Grabowicz Heads Slavists Group.” *Ukrainian Weekly*, no. 5, 29 January, 4.
277. “Проф. Ю. Грабовича обрано головою Американського комітету славістів.” *Свобода*, no. 24, 8 лютого, 1.
278. “Grabowicz Appointed Director of Harvard Ukrainian Research Institute.” *Ukrainian Weekly*, no. 21, 21 May, 4.
279. “Д-р Г. Грабович очолив УНІГУ.” *Свобода*, no. 95, 23 травня, 1, 4.
280. “Члени Ділового комітету Гарвардського проекту зустрілися з проф. Г. Грабовичем.” *Свобода*, no. 165, 31 серпня, 3.
281. “‘Культобмін’ і наше становище.” *Національна трибуна*, no. 33, 20 серпня, 1, 5. Reprinted in *Шлях перемоги*, 9 вересня.

1990

282. “New Director Appointed for the Ukrainian Research Institute.” *A Newsletter for the Friends of the Harvard Ukrainian Research Institute*, no. 21 (Winter 1989/1990): 1–2.

1996

283. roundtable discussant with Mykola Riabchuk and Solomea Pavlychko. “The State of Ukrainian Independence: An Overview from Harvard; Literature and Culture.” *Ukrainian Weekly*, no. 34, 25 August, 12–13.

Interview:

284. “A Changing of the Guard: Szporluk Replaces Grabowicz as HURI Director.” Interview by Roman Woronowycz. *Ukrainian Weekly*, no. 28, 14 July, 6.

1998

285. Кац, О. “Грабович Григорій.” У кн.: *Мала українська енциклопедія актуальної літератури*, редактори Володимир Єшкілев і Юрій Андрухович, спеціальний випуск, *Плерома* (Івано-Франківськ), вип. 3, 45.

2001

286. Насенко, Михайло. “Методологічні візії, дискусії і перспективи на межі століть.” *Література Україна*, no. 5, 8 лютого, 3.
287. Tomcio, N. Spolsky. “George Grabowicz Delivers D. H. Struk Memorial Lecture.” *Ukrainian Weekly*, no. 24, 17 June, 12.

2002

288. Манько, О. “Дуалізм творчої постаті Т. Шевченка у концепції Григорія Грабовича.” У кн.: *Творчі світи Тараса Шевченка: Збірник*, редактор М. В. Шевчук, 30–33. Житомир: Державний педагогічний університет ім. І. Франка.

2003

289. Іванишин, Петро. “Грабович як міфотворець.” *Урок української: Науково-публіцистичний журнал-дайджест*, no. 4, 17–25.
290. Бондар, Андрій. “Грабович, якого треба знати.” *Дзеркало тижня*, no. 19, 24 травня, 20.
291. Андрусак, Іван. “Блиск і злидні педагогічної преси.” *Книжковий клуб плюс*, no. 7–8 (липень-серпень): 50–51.
292. Бойченко, Олександр. “До теорії українського маразму.” *Дзеркало тижня*, no. 36, 20–26 вересня, 19. Reprinted in Бойченко, *Шатокуа плюс (Конспект лекцій)*, 119–24. Львів: Піраміда.
293. Мейс, Джеймс. “Дух незгоди.” *День*, no. 182, 11 жовтня, 4.
294. Mace, James. “George Grabowicz is Sixty.” *The Day (День)*, no. 30, 14 October, 1.

295. Клочек, Григорій. “Проблема Григорія Грабовича: Момент істини.” *Дзеркало тижня*, no. 42, 1–7 листопада, 17. Reprinted as “Проблема ‘міфотворця’: Момент істини.” *Літературна Україна*, no. 43, 25 грудня, 2, 5.

2004

296. “Грабович Григорій (George G. Grabowicz; н. 12.10.1943).” У кн.: *Енциклопедія історії України*, редакційна рада В. М. Литвин (голова) та ін., т. 2, Г–Д, 181. Київ: Наукова думка.
297. Братусь, Іван. “Григорій Грабович—шевченкознавець” *Вісник НАУ: Філософія. Культурологія; Збірник наукових праць*, no. 1, 127–30.
298. Гомон, Петро. “На городі бузина, а в Києві дядько, або чим Шевченко не догодив критиці (До 190-річчя від дня народження Великого Кобзаря).” *Українська мова і література в школі*, no. 2, 68–73 (див. 70–71).
299. Куделя, Сергій. “Професор Григорій Грабович закликає менше хвалити Шевченка і більше читати його.” *Радіо Свобода*, 3 жовтня. <http://www.radiosvoboda.org/content/article/913552.html>.

2005

300. Капітула Ордену “І.” “Перша українська нагорода для творця ‘Критики.’” *Критика* 9, no. 1–2 (січень–лютий): 23.
301. “Традиційне святкування ‘Межа року’ і вручення відзнак середовища ‘І,’ 15 січня 2005, Львів, Палац Потоцьких.” *Незалежний культурологічний часопис “І.”* <http://www.ji-magazine.lviv.ua/seminary/2005/sem15-01/sem15-01.htm>.
302. Сняданко, Наталка. “Новорічний бал відважних інтелектуалів.” *Львівська газета*, no. 7, 17 січня, 1, 8.
303. Харченко, Олександра. “Григорій Грабович – інтелектуально відважний.” *Високий замок*, 18 січня, 2.
304. Сняданко, Наталка. “Термінатор української літератури.” *Львівська газета*, no. 9, 19 січня, 8.
305. Куделя, Сергій. “Професор Григорій Грабович закликає до викорінення

корупції, дилетантства та ксенофобії в українській освіті.” *Radio Svoboda*, 28 лютого. <http://www.radiosvoboda.mobi/a/927548.html>.

306. Зборовська Ніла. “ІБТ у масці Григорія Грабовича (а також із приводу проблеми написання історії української літератури).” *Слово і час*, no. 9 (вересень): 3–14.

2006

307. Дзюба, І. М. “Грабович Григорій.” У кн.: *Енциклопедія сучасної України*, редакційна колегія І. М. Дзюба та інші, т. 6, *Го–Гю*, 353–55. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень Національної академії наук України.
308. Родик, Костянтин. “Киснева недостатність.” *День*, no. 146, 1 вересня, 7.

2007

309. Бондар-Терещенко, Ігор. “Шевченко і шевченкоїди.” *Политик Hall: Общеественно-политический иллюстрированный журнал*, no. 4 (июнь): 64–67.
310. Дзюба, Іван. “Григорій Грабович: PRO і KONTRA.” *Літературна Україна*, no. 42, 1 листопада, 3. (For reprint, see no. 321.)

2008

311. Махно, Василь. “Шевченко, Грабович плюс американізація всієї країни.” *Дзеркало тижня*, no. 13, 5 квітня, 19.
312. Zakydalsky, Oksana. “Editor George Grabowicz Speaks on 10 Years of *Krytyka*.” *Ukrainian Weekly*, no. 24, 15 June, 9.
313. Woloschuk, Peter T. “HURI Honors Prof. George G. Grabowicz on His 65th Birthday.” *Ukrainian Weekly*, no. 49, 7 December, 19, 22.

2009

314. Д. М. [Дарія Маркусь]. “Грабович Григорій (Hryhorii Hrabovych [George G. Grabowicz]).” У кн.: *Енциклопедія української діаспори*, головний редактор Василь Маркусь, т. 1, *Сполучені Штати Америки*, кн. 1, *A–K*, 180. Нью-Йорк: Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці.

315. Дончик, Віталій. “Про історію літератури, якої досі не було.” У кн.: *Доля української літератури—доля України: Монологи і полілоги*, 433–55 (див. p.s. 2, 452–55). Київ: Грамота.
316. Stefanowska, Lidia, i Bogusław Bakula. “George G. Grabowicz—slawista niepokorny.” *Slavia Occidentalis* 66:109–15.
317. “Віншування професора Григорія Грабовича в УНІГУ.” *Критика* 13, no. 1–2 (січень–лютий): 2-га–3-тя стор. обкладинки, 39–40.

2012

318. “Грабович Григорій [Джордж].” У кн.: *Українська діаспора: Літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості*, упорядкування Віри Просалової, 111–12. Донецьк: Східний видавничий дім.
319. Гундорова, Тамара. “Грабович Григорій Юлійович.” У кн.: *Шевченківська енциклопедія: В 6 томах*, редакційна колегія М. Г. Жулинський (голова) та інші, т. 2, Г–З, 154–55. Київ: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.
320. “‘Гайдамаки’ Шевченка—старі проблеми і нові перспективи.” *Новий шлях*, no. 19, 17 травня, 11.

2013

321. Дзюба, Іван. “Pro et contra: Григорій Грабович.” У кн.: *На трьох континентах: В трьох книгах*, кн. 1, 389–411. Київ: Кліо. (Reprint of no. 310 and of Ivan Dziuba’s review of no. 134.)
322. Бойченко, Олександр. “Навіщо Грабович?” *Критика* 17, no. 9–10 (вересень–жовтень): 35–37.
323. Лігостова, Оксана. “Українська ‘Критика’ серед провідних журналів Європи,” *Голос Америки*, 6 листопада. <http://ukrainian.voanews.com/content/krytyka-ua-magazine/1784090.html>.

2014

324. Муқан, Анна. “Григорій Грабович: ‘Кожне покоління має не лише право, а й обов’язок по-новому прочитувати письменників.’” *Дивослово*, no. 3 (березень): 62–63.